

Juridiske rammer – muligheter og begrensninger for internettforskning

Katrine Utaaker Segadal

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste

Forskningsetisk forum, 19.09.2013

Lover som regulerer bruk av persondata til forskningsformål:

- Personopplysningsloven
- Helseforskningsloven
- Helseregisterloven

Viktige personvernprinsipper :

- Beskytte privatlivets fred
- Behov for personlig integritet
- Kontroll med egne personopplysninger
- Tilstrekkelig kvalitet på personopplysninger

Personopplysningsloven

- Generell og teknologinøytral
- Lovverket tar ikke hensyn til hvor forskningsdata hentes fra
- Personvern hensyn gjelder også når en forsker på opplysninger hentet fra internett:
  - Hvilken type medium hentes opplysningene fra?
  - Offentlig ytring eller privat formål?
  - Er opplysningene beskyttelsesverdige?
  - Hvem har publisert opplysningene?
  - Er opplysningene publisert av den registrerte selv, eller av en tredjepart?

Viktig unntak for forskning:

§ 11, annet ledd:

«Senere behandling av personopplysningene for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål anses ikke uforenlig med de opprinnelige formålene med innsamlingen av opplysningene, jf. første ledd bokstav c, dersom samfunnets interesse i at behandlingen finner sted, klart overstiger ulempene den kan medføre for den enkelte.»

Må det innhentes samtykke?

- Samtykke er hovedregel
- En rekke unntaksbestemmelser, herunder for forskning i § 9 h):
«...behandlingen er nødvendig for historiske, statistiske eller vitenskapelige formål, og samfunnets interesse i at behandlingen finner sted klart overstiger ulempene den kan medføre for den enkelte.»
- Momenter:
  - Nødvendig for å kunne besvare aktuelle forskningsspørsmål?
  - Forskningens nytteverdi
  - Grad av sensitivitet
  - Avsenders formål – privat eller yringsfrihet?
  - Kilde – lukket forum eller offentlig tilgjengelig?
  - Hvem er avsender – barn eller voksen? Sårbar gruppe?
  - Hvor identifiserende er opplysningene?
  - Er det mulig å publisere anonymt?
  - Blir de som forskes på informert?

Må det informeres?

- Hovedregelen er at det skal informeres om forskningen
- Selv om det gjøres unntak fra kravet om samtykke, skal informasjon alltid vurderes
- Unntaksbestemmelse i § 20, 2. ledd, bokstav b): «*Den registrerte har ikke krav på varsel...dersom varsling er umulig eller uforholdsmessig vanskelig*»
- Momenter:
  - Er det faktisk mulig å kontakte dem?
  - Antall registrerte
  - Hvilken nytte har de av informasjonen?
  - Hva slags opplysninger?
  - Skal det publiseres anonymt?

Oppsummering

- Personopplysningsloven gjelder for internettforskning
- Forskning er satt i en særstilling i regelverket
- Samtykke er hovedregelen, men det finnes relevante unntaksbestemmelser
- Informasjonsplikt må alltid vurderes uavhengig av samtykkekravet